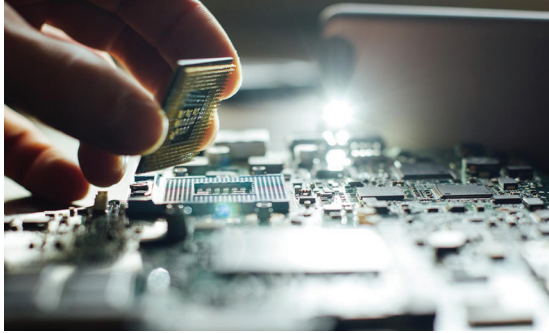

EDİTÖRDEN

Hüseyin Yeşil
EMO 45. Dönem Yönetim Kurulu Üyesi
huseyin.yesil@emo.org.tr

EMO ve ÜLKE GÜNDEMİ

45. Dönem EMO faaliyetleri kapsamında çıkarılan bu son sayıda EMO'nun mesleki alanları ve ülke gündemine yansımalarını değerlendirebilmek üzere EMO ve Ülke Gündemi ana başlığı altında bir dosya hazırlamak üzere yola çıktık. Bu dosyamız kapsamında EMO'yu ilgilendiren mühendislik alanlarının tümünü kapsamaya çalıştık. Elektrikten elektronik sanayiye, telekomünikasyondan biyomedikal mühendisliğine varıncaya kadar geniş bir yelpaze içerisinde mümkün olduğunca gündemi belirleyen konulara değinen yazıları bu sayımızda bulacaksınız.

Bildiğiniz gibi elektrik enerjisi alanında tüm yurttaşları ve sanayicileri yakından ilgilendiren, ancak çeşitli lobilerin etkinlik alanları kapsamında gününbirlik kararlar alınmaktadır. AKP iktidarları döneminde serbest piyasacı model olarak uygulanan politikalar sonucunda elektrik enerjisi alanında arz güvenliğinin olmadığı, pahalı ve kalitesiz bir elektrik hizmet sunumuyla karşı karşıya kaldık. Türkiye'nin 31 Mart 2015 tarihinde yaşadığı sistem çökmesiyle tüm yurt çapında yaşanan karanlık günün ardından geçen kış da özellikle sanayi bölgelerini olumsuz etkileyen kesintiler oldu. Bu yıl mevsim şartlarının etkisiyle büyük bir sorun yaşanmasa da kurak geçen kış aylarının olumsuz etkisini yazın yaşayacağımız görülmüyor. Bunun için şimdiden önlemler alınması gerekiyor.

Son 2 yılda enerji alanında nelere tanık olduk? Öncelikle "serbest piyasa" kavramı altında devlet destekli özel sermayeli enerji politikalarına geçiş yapıldığını, kömür santrallerine yıllık düzenlenen ihalelerle alım garantisi verildiğini, yeniden yap-işlet modeli de diyebileceğimiz kamu kaynaklarının elektrik üretim tesisi yapılmak üzere özel sermayeye devredilmesine yönelik ihalelerin yapıldığını görüyoruz. Yani AKP hükümetlerinin iş başına gelmeden önce en çok eleştirdiği ve yürürlükten kaldıracığı vaatlerinde bulunduğu alım garantili elektrik üretim tesisleri modeline önce nükleer santral, sonra da Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na Berat Albayrak'ın gelmesinin ardından kömür santralleriyle geri dönüş yapılmıştır. Nükleer santral kurulması inadiyla her türlü teşvik ve desteklemenin devreye alındığını görüyoruz. Elektrik alanında izlenen plansızlığın faturası her koşulda geniş halk kesimlerine çıkarılıyor. Bu plansızlığın sonucunda elektrikte arz fazlası varken, halen nükleer ve kömür santrallerinin teşvik edilmeye çalışılmasını anlamak mümkün değildir. Bir yandan gereksiz yatırımlarla doğal ve kültürel alanların tahribatı olarak sosyo-ekonomik maliyetler yaratılırken, bir yandan da kaynakların boşa harcanmasının yarattığı faturayı ödüyoruz. Bu yıl bir de kapasite mekanizması devreye alındı ki, bu boşta duran santrallerin sahiplerine kapasite başına ödeme yapılmasını içeriyor. Son kaynak tedarik tarifi diye yeni bir tarife icat edildi. Normal

açıklanan tarifeler dışında yüksek tüketimli sanayi aboneleri için getirilen bu yeni tarife Nisan ayı başında yürürlüğe girecek ve bu sanayiciler için önemli miktarda zamlı elektrik kullanmaları anlamına gelecek. Tabii sanayinin temel girdisi olan elektrik fiyatlarına yapılan zam elbette ürünlere dolayısıyla tüketiciler olarak halka yansıtacak.

Elektrik enerjisi alanında uygulanan politikaların vardığı noktayı dergimizde EMO Enerji Daimi Komisyonu Başkanı Nedim Bülent Damar'ın yazısında bulacaksınız. Elektrik üretim, iletim ve dağıtım hizmetlerinin piyasa, denetim ve düzenleme boyutlarını içeren yazıda uygulanan politikaların geçmişten bugüne ve geleceğe yönelik yansımaları değerlendiriliyor. Yine Damar'ın hazırladığı bir diğer yazıda da ülkemizde nükleer enerji santrali kurulmasına yönelik çalışmalar masaya yatırılıyor ve mevcut durum ışığında nükleer enerji santrali kurulumu konusundaki ısrarın teknik ve ekonomik olarak açıklanabilir bir gerekçesi olmadığı ortaya konuluyor. Enerji alanındaki bir diğer yazımız elektrik alanında serbestleştirilmenin başladığı 2001 yılından bu yana özellikle dağıtım hizmetinin özelleştirilmesinin ardından yaratılan denetim boşluğunu konu alıyor. Denetimin Anayasa kapsamında kamu görevlileri eliyle gerçekleştirilmesi gereken asli bir kamu görevi olduğu gerçeği ışığında, yargı kararları ve EMO'nun açtığı dava süreçlerini Avukat Hayati Küçük tarafından hazırlanan "Elektrik Piyasasında Denetim Çıkmazı" yazısında okuyabilirsiniz.

Üyelerimizin önemli bir kısmının çalışma alanını doğrudan ilgilendiren yangın güvenliği konusu da özellikle 2001 yılından bugüne kadar Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik kapsamında doğrudan EMO'nun gündeminde yer alıyor. Dergimizin geçen sayısında dosyamızı bu konuya ayırmış olmamıza karşın yaşanan can kayıplarını dikkate alarak, kamuoyunu yakından ilgilendiren yangın güvenliği konusuna yine Özcan Uğurlu'nun yazısıyla yer verme gereği duyduk. Yetkililerin Özcan Uğurlu'nun yazısında dile getirdiği "Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in bir an önce tüm tarafların görüşleri alınarak eksiklerin giderilmesi, işler kılınması için mesleki denetim mekanizmalarının tesis edilmesi gereklidir. Aksi halde günümüzde tesis edilen karmaşık yapılar başta olmak üzere yangına karşı yetersiz ve teknolojiye uygun olmayan yasak savıcı önlemler ile can güvenliğini hiçe sayan yapıların sayısı daha da artacaktır" uyarısını dikkate almalarını umut ediyoruz.

Ülkemiz basına çok yansımaya da 2016 yılı sonlarından beri Türk Telekom kriziyle çalkalanıyor. Önce reddedilen, sonra kabul edilmek zorunda kalınan gerçeklik şu ki, Türk Telekom'u imtiyaz sözleşmesiyle devralan Oger Grubu, özelleştirme bedelini ödemek için aldığı kredi karşılığında Türk Telekom hisselerini bankalara rehin bırakmıştır. Bu borcu ödemediği gibi 2013 yılında daha da borç alıp yine Türk Telekom hisselerini rehin bırakmışken, borcunu ödeyemez olduğu ortaya çıkmıştır. Yaklaşık 2 yıldır Türk Telekom'a yeni alıcı aranmakta, ancak borcu karşılayacak düzeyde bir satış mümkün olmadığı için bu olasılık gerçekleşmemiş olup, artık bankaların bu krediyi takibe aldıkları, dahası Türk Telekom'a el koymaya hazırlandıkları basına yansımaktadır. Türkiye'nin tüm iletişim altyapısını oluşturan Türk Telekom'un nasıl bankalarda rehinli kaldığına ilişkin süreci EMO Basın Birimi'nden Banu Salman'ın "Türk Telekom Özelleştirmesinin Hazin Tarihiçesi" yazısında okuyacaksınız. Türk Telekom'u bu hale getirenlerden hesap sorulması gerekirken, Anasözleşme'de kamu hisselerinin

tanınan haklar bile kullanılmamakta, otomatikman üyelikleri düşmüş olan Oger Telekomünikasyon'un yöneticileri halen görevlerinde tutulmaktadır. Türk Telekom gibi karlı bir kuruluş, 2016 yılında zarar açıklamıştır. Bu yıl açıklanan 2017 bilançosunda kar etmiş görünmekle birlikte borçluluk oranı oldukça artmıştır. Türk Telekom'u ilk devraldığı yıllarda baş gösteren malvarlığı satışlarına geçen yılsonundan itibaren Türk Telekom işyerleri, binalarının topluca kiralık ilanları da eklenmiştir.

Türk Telekom'un özelleştirme sürecinin yarattığı batığın en açık görünen yüzü ise büyük istihdam kaybıdır. Ülkemizde işsizliğin rekor düzeylere tırmandığı bir dönemde Türk Telekom gibi büyük bir kurumda 18 bin kişilik istihdam yok edilmiştir. 1995 yılında 74 bin 840 kişiye ekme kapısı olan Türk Telekom'un özelleştirildiği 2005 yılında personel sayısı 51 bin 737 iken, 31 Aralık 2016 tarihi itibarıyla 33 bin 224'e gerilemiştir. Anayasa referandumunun yapıldığı 16 Nisan 2017 tarihinden önce Türk Telekom'a personel alımı yapıldığı, 31 Mart 2017 tarihinde çalışan sayısının 34 bin 147'ye çıktığı, ancak 6 ay sonra yaklaşık 1000 kişilik istihdam kaybıyla çalışan sayısının 33 bin 95'e geri indirildiği görülmektedir. Son açıklanan bilançoya göre Türk Telekom çalışan sayısı 31 Aralık 2017 itibarıyla 34 bin 502 olmuştur. Burada 2005 yılı için verilen çalışan sayısı yalnızca Türk Telekom'u kapsarken, 2016 ve sonrasında ilişkin veriler Türk Telekom ile birlikte 46 bağlı ortaklığını da kapsayan grup olarak sahip olduğu toplam çalışan sayısıdır. Basına yansımayan Türk Telekom'daki personel ve idari operasyonların daha ayrıntılı anlatımını bir mühendis olarak içinde yaşamış bir gözün, EMO Samsun Şube Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Özdağ'ın samimi dilinden okuyabilirsiniz.

Telekomünikasyon alanındaki politikaların yurttaşlara yansıyan yüzünü ise iletişim faturaları oluşturmaktadır. EMO İzmir Şube Basın Birimi'nden Kahraman Yapıcı'nın yazısı, 1 liralık bir telefonun yurttaşlara ne kadara mal olduğunu, üzerindeki vergi yüklerini, kamusal yayıncılığa teğet bile geçmeyen TRT için getirilen bandrol yüklerini, İnternet hizmetinin nasıl pahalılaştırıldığını kalem kalem ortaya döküyor. Yazının başlığı da yeterince açık: "Cebimizdeki Tahsildar, 2018'de Fazla Mesai Yapacak!"

Yurttaşlara çıkan bu yüksek faturada elbette teknolojik olarak ülkemizin geri kalması da önemli bir etkidir. Teknoloji bağımlılığı ülkemizin cari açığını olumsuz etkilerken, diğer yandan biz mühendisleri "atıl bir emek gücü" olarak düşük ücretle çalışanlar olmaya mahkum etmektedir. Tüm dünya 5N'ye hazırlanırken, bizim ülkemizde 4-4.5N tartışmaları yapılabirdursun; ülkemizin yeni teknolojik gelişmelerin gerisinde kalmasının, var olan teknolojik alanlardaki varlığını da yitirmesine yol açtığına tanık oluyoruz. Elektronik ve Haberleşme Mühendisi Ahmet Tarık Uzunkaya'nın elektronik sanayi alanını verilerle incelediği yazısındaki şu soru can yakıcı bir şekilde ortada duruyor:

"Tarihte sanayisi bile olmayan bir ülke iken 1980'lerde gelişen dünya ekonomisine açılan, sanayi devrimlerine yetişmek bir tarafa henüz sanayi aşaması 2-2.5'larda olan ülkemiz Endüstri 4.0 yanında 'Nesnelerin İnterneti' (IoT) olarak gelen gündemlerin kulvarlarında yer alabilecek mi?"

EMO Basın Birimi'nden Bahar Tanrısever'in yazısında da EMO'nun mesleki alanları kapsamında Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) imalat sektörünün alt sektörleri bazında üretim ile dış ticaret verileri üzerinden 2002 yılından itibaren Türkiye'nin durumu masaya yatırılıyor.

Ülkemizin teknolojik gelişim alanında yaşadığı bu sorunlar, doğrudan doğruya biz mühendisleri, iş alanlarını ve istihdam olanağını etkilemektedir. Dergimizde OECD'nin Türkiye'ye özel olarak hazırladığı rapor kapsamında çıkarılmış olduğu Türkiye Beceri Haritası ve ülkemizdeki yerel iş yaratımına ilişkin hazırladığı pano değerlendirmesini de bir yazı halinde bulacaksınız. Bu yazıda Türkiye'nin beceri geliştirme ihtiyacının yanında yüksek becerili işgücünün eşdeğerde iş olanağı yaratılamadığı için nasıl düşük işgücü olarak atıl kullanıldığını, boşa harcanan insan gücünün varlığı da dikkatinizi çekecek. Ancak genel olarak düşük becerili işgücü ve düşük beceri isteyen iş olanağı saptaması, ekonomik sistem ile birlikte eğitim sistemini de sorgulamayı gerektiriyor. Dergimiz kapsamında bu alana da değinmeye çalıştık. MİSEM Daimi Komisyonu üyeleri E. Orhan Örucü ve İrfan Şenlik ile EMO Basın Birimi'nden Bahar Tanrıserver'in EMO'nun mesleki alanlarına ilişkin eğitim verileri süzülerek "eğitim ve işsizlik" açmazı ele alınıyor. Yazının son cümlesi, EMO'nun bakış açısını da yansıtır:

"Yükseköğretime ilişkin kararların ülke ihtiyacına yönelik ve planlama dâhilinde alınması gereklidir. Daha çok işsiz mühendis yerine bilgili, iyi eğitilmiş mühendisler ile ülkemizin gelişmesine katkı sağlayacak politikalar oluşturulmalı, mühendislik eğitimi veren üniversitelerimizde bilimsel, bağımsız, özerk bir yapı kurulmalıdır."

Ne yazık ki bu temel anlayıştan giderek uzaklaşılması; zorunlu olarak üniversite eğitimi sorunundan önce ülkemizde yaratılan eğitim kaosu bakmamızı gerektiriyor. Bir gecede alınan kararların yarattığı karmaşa, eğitimde her alana yansımış durumda. Mesleğimizin duayenlerinden Fikret Yücel, kaleme aldığı "Eğitimimizin Acıklı Hali" yazısını "Bu kadar yanlış muhakkak bir amacı vardır" diye bitiriyor. Gerçekten sorunlarımızın düğümlendiği tam da bu noktada yakın gelecekte bir aydınlanma yaşanmasını, ülkemizin geleceğinin daha fazla heba edilmemesini umut ediyoruz.

İşsizlik ve eğitim sorunundan nasibini alan meslektaşlarımızın bir bölümünü giderek sayıları artan biyomedikal mühendisleri oluşturuyor. Biyomedikal mühendisliği teknolojik gelişmelerle birlikte multidisipliner bir alan olarak öne çıkıyor. Ülkemizde bu alanda eğitim veren okul sayısında ve mezun sayısında önemli bir artış sağlanmış olmasına karşın bunun iş yaşamında ve mevzuatta gereken karşılığı bulamadığını görüyoruz. Öncelikle bu meslek alanının tanınması ve mevzuatta aranır hale getirilmesi gerekmektedir. Bu yönde Odamız da çeşitli çalışmalar yapmaya çalışmaktadır. Ancak biyomedikal mühendisi mezunlarımızın da öncelikle EMO'ya üye olmaları, Oda çalışmalarında daha etkin olmaları, sorunlarına sahip çıkmaları gerekmektedir. EMO Ankara Şube Biyomedikal Mühendisliği Meslek Dalı Komisyonu üyeleri Dr. Onur Koçak ile Barış Çoruh'un "Elektrik Mühendisleri Odası'nda Biyomedikal Mühendisliği Çalışmaları" yazısının biyomedikal mühendisleri açısından yön gösterici olacağını düşünüyoruz.

Tüm mühendislerin haklarının ortak bir noktasını oluşturan TMMOB tarafından belirlenen asgari ücret uygulaması kapsamındaki protokol, bu dönem içerisinde SGK tarafından tek taraflı olarak feshedilmiştir. Meslek örgütlerinin ücret belirlemesine yönelik olarak uzun zamandır neoliberal çerçevede bir saldırı sürdürülmektedir. Bu saldırılarda meslek örgütlerinin yaptığı işin teknik boyutu ve bu nedenle işin değerine ilişkin belirlemenin meslek örgütü tarafından yapılmasının gerekliliğini yok sayan, hatta liberal dünyadaki

uygulamaları aşan içerikte ülkemizde meslek örgütlerinin yetkisini ortadan kaldırmaya çalışan anlayışa karşı yıllardır mücadele verilmektedir. Bu mücadeleyi anlatan Avukat Nurten Çağlar Yakış'ın yazısında yer verilen Danıştay 8. Dairesi'nin son kararı, kamu yararı açısından umut verici olmuştur:

"...üyelerinin hak ve menfaatlerini korumakla yükümlü bir kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu olan Elektrik Mühendisleri Odası'na elektrik mühendisleri arasında rekabet yaratılarak elektrik mühendisliği hizmetinin sunumunda niteliğin düşmesinin önüne geçilmesi ve üyelerinin hak ve menfaatlerinin korunması amacıyla getirilen en az ücret düzenleme ve denetleme yetkisi veren dava konusu düzenlemelerde, üst hukuk normlarına ve kamu yararı aykırılık bulunmamaktadır."

Yine EMO ve üyelerini ilgilendiren mesleki denetim ve en az ücret konusu da dergimizdeki yazı konularından birini oluşturuyor. EMO tarafından yapılan mesleki denetim ve en az ücretle ilgili uygulamaların hukuka uygunluğunun yargı kararlarıyla da saptanmıştır. EMO'nun üyelerine gönderdiği Danıştay 8. Dairesi'nce verilen kararları aktardığı mektubuna ilişkin haber de dosyamızda yer alıyor.

Odamızın mesleki alanlarından birini oluşturan asansör alanındaki denetimler uzun zamandır EMO üyelerini dışlayıcı bir yapıya büründürülmüştür. Oysa elektrik mühendisliğinin temel alanlarından biri olan asansör kontrolü alanında bu dönem içinde çeşitli adımlar atılmıştır. Öncelikle hepinizin bildiği gibi 45. Olağan Genel Kurul'da hem "A Tipi Muayene Kuruluşu" hem de "Personel Belgelendirme Kuruluşu" oluşturulması için karar alınmıştır. Bu karar doğrultusunda Yönetim Kurulu'nun yaptığı çalışmalar sonucunda TÜRKAK tarafından 4-8 Temmuz 2017 tarihlerinde sürece ilişkin saha ve ofis denetimleri gerçekleştirilmiş, ardından 9 Kasım 2017 tarihi itibarıyla EMO İktisadi İşletmesi akredite olmuştur. "Elektrik İç Tesisat Uygunluk, Topraklama Ölçümü, Paratoner (Yıldırımın Korunma Tesisatı) Kontrolü, Toprak Özgül Direnç Ölçümü, Elektrik ve Hidrolik Tahrikli Asansör Muayene" konularını kapsayan bu akreditasyon sürecine ilişkin ayrıntıları derginin içeriğinde bulacaksınız.

Yine asansör alanında elektronik ile elektronik ve haberleşme mühendislerine yönelik uygulamada yaratılmış olan mağduriyet EMO'nun girişimleriyle giderilmiştir. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı EMO'nun yaptığı bilgilendirme kapsamında 15 Temmuz 2016 tarihinde yayımlanan Asansör Periyodik Kontrolleri İçin Yetkilendirilecek A Tipi Muayene Kuruluşlarına Dair Tebliğ öncesi ve sonrası fark etmeksizin elektronik mühendisleri ile elektronik ve haberleşme mühendislerinin yayımlanmış olan tebliğ kapsamında asansör periyodik kontrolü alanında faaliyet yürütebileceklerini açıklamıştır. Konuya ilişkin haberi de dosyamız kapsamında okuyabilirsiniz.

EMO tarafından iş ekipmanlarının kontrolünde mühendis yetkilerinin yok sayılmayacağı vurgulanarak, İş Ekipmanlarının Periyodik Kontrollerini yapmaya Yetkili Kişilerin Kayıt ve Eğitimlerine İlişkin Tebliğ'e karşı iptal ve yürütmenin durdurulması istemiyle Danıştay'a başvurulmuştur. Bu başvuruya ilişkin EMO tarafından yapılan basın açıklamasına dergimizde yer verdik.

EMO'nun ve mühendis meslektaşlarımızın hak mücadelelerindeki etkinliklerinin devam edeceği yeni bir çalışma dönemi diliyorum. ■